

Кучер В. А.,

студентка IV курсу бакалавріату

Навчально-наукового гуманітарного інституту

Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського

РОЗВИТОК ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ: ПРАВОВА РЕГЛАМЕНТАЦІЯ В НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ АКТАХ УКРАЇНИ ТА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

У 2018 р. в Стратегії «Штучний інтелект для Європи» Європейська комісія вперше надала офіційне визначення цієї дефініції, а саме: штучний інтелект (далі – ШІ) – це системи, які демонструють інтелектуальну поведінку, аналізуючи своє середовище і роблячи дії (з певним ступенем автономії) для досягнення конкретних цілей [1].

Відповідно до Концепції розвитку штучного інтелекту в Україні, схваленої Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 2 грудня 2020 року, штучний інтелект – організована сукупність інформаційних технологій, із застосуванням якої можливо виконувати складні комплексні завдання шляхом використання системи наукових методів досліджень і алгоритмів обробки інформації, отриманої або самостійно створеної під час роботи, а також створювати та використовувати власні бази знань, моделі прийняття рішень, алгоритми роботи з інформацією та визначати способи досягнення поставлених завдань [2].

У зв'язку з тим, що ШІ набуває все більшого поширення і використовується у багатьох галузях правовідносин, виникає необхідність правової регламентації його застосування. У зв'язку з цим у 2021 році Європейською комісією було розроблено Регламент Європейського Парламенту і Ради, що встановлює гармонізовані правила про штучний інтелект (далі – Регламент). Відповідно до цього Регламенту, Комісія висуває запропоновану нормативну базу щодо штучного інтелекту з наступними конкретними цілями:

1) забезпечити, щоб системи штучного інтелекту, розміщені на ринку Європейського Союзу та використовувані на його території, були безпечними та поважали чинне законодавство про основні права та цінності Європейського Союзу;

2) забезпечити юридичну визначеність для сприяння інвестиціям та інноваціям у ШІ;

3) покращити управління та ефективне забезпечення виконання чинного законодавства про основні права та вимоги безпеки, що застосовуються до систем ШІ;

4) сприяти розвитку єдиного ринку для законних, безпечних і надійних програм ШІ та запобігати фрагментації ринку [3].

Варто зауважити, що відповідно ж до Концепції розвитку штучного інтелекту в Україні, пріоритетними напрямками реалізації Концепції є:

1) зайняття Україною значного сегмента світового ринку технологій штучного інтелекту та провідних позицій у міжнародних рейтингах (AI Readiness Index by Oxford Insights, AI Index by Stanford University тощо);

2) створення умов для участі у діяльності міжнародних організацій та реалізації ініціатив щодо формування стратегій розвитку, регулювання та стандартизації штучного інтелекту;

3) впровадження технологій штучного інтелекту у сфері освіти, економіки, публічного управління, кібербезпеки, оборони та інших сферах для забезпечення довгострокової конкурентоспроможності України на міжнародному ринку;

4) забезпечення доступу до інформації (баз даних, електронних реєстрів тощо), її використання під час розроблення технологій штучного інтелекту для виробництва товарів та надання послуг;

5) сприяння поширенню результатів досліджень у галузі штучного інтелекту та підвищенню їх якості;

6) підвищення рівня професійної підготовки спеціалістів для забезпечення сфери технологій штучного інтелекту кваліфікованими кадрами;

7) захист інформаційного простору від несанкціонованого втручання, забезпечення безпечного функціонування інформаційно-телекомунікаційних систем;

8) підвищення рівня безпеки суспільства шляхом застосування технологій штучного інтелекту під час розроблення заходів ресоціалізації засуджених осіб та ризику скоєння повторного правопорушення;

9) приведення законодавства у галузі використання технологій штучного інтелекту у відповідність із міжнародними нормативно-правовими актами [2].

З одного боку, можна помітити розбіжності у поглядах щодо напрямків розвитку правового регулювання щодо ШІ в нормативних актах ЄС та України. З іншого – Концепція розвитку штучного інтелекту в Україні підкреслює необхідність приведення законодавства у галузі використання технологій штучного інтелекту у відповідність із міжнародними нормативно-правовими актами. Зауваживши, що, відповідно до Конституції України підтверджується європейська ідентичність Українського народу і незворотність європейського та євроатлантичного курсу України [4], можна стверджувати, що існує

необхідність приведення національного законодавства у галузі використання технологій штучного інтелекту у відповідність із нормативно-правовими актами Європейського Союзу.

При розгляді нормативно-правових актів Європейського Союзу, які регулюють сферу ШІ, варто зауважити Резолюцію Європейського парламенту від 16 лютого 2017 року з рекомендаціями Європейської комісії щодо цивільно-правового регулювання робототехніки (2015/2103(INL)). Ця Резолюція встановлює порядок застосування ШІ і користування ним.

Відповідно до неї ж визначається відповідальність за шкоду, нанесену ШІ. Так, відповідно до положень зазначеної Резолюції, відповідно до чинної правової бази роботи не можуть нести відповідальність самі по собі за дії чи бездіяльність, які завдають шкоди третім сторонам; враховуючи, що існуючі правила щодо відповідальності охоплюють випадки, коли причину дій або бездіяльності робота можна простежити до конкретного агента-людини, такого як виробник, оператор, власник або користувач, і коли цей агент міг передбачити та уникнути дії робота шкідлива поведінка; оскільки, крім того, виробники, оператори, власники або користувачі можуть нести сувору відповідальність за дії чи бездіяльність робота; після визначення сторін, які несуть остаточну відповідальність, їхня відповідальність має бути пропорційною фактичному рівню інструкцій, наданих роботу, та ступеню його автономності, таким чином, що більша здатність робота до навчання або автономності, і чим довше тренується робот, тим більшою має бути відповідальність його тренера; зокрема, навички, отримані в результаті «навчання» робота, не слід плутати з навичками, які суворо залежать від його здібностей до самонавчання, коли ми намагаємося ідентифікувати особу, до якої фактично можна віднести шкідливу поведінку робота; принаймні на нинішньому етапі відповідальність має лежати на людині, а не на роботі [5].

Оскільки 23 червня 2022 року країни члени Європейського Союзу прийняли рішення про надання Україні статусу країни кандидата на вступ до Європейського Союзу, для отримання членства в ЄС Україна має привести своє законодавство до стандартів Європейського Союзу, зокрема регламентів та директив ЄС, що є обов'язковими до виконання всіма державами членами Європейського союзу.

З викладеного можна зробити висновок про те, що, хоч сучасне законодавство України і не містить чіткого регулювання галузі ШІ, однак Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 2 грудня 2020 року № 1556-р Про схвалення Концепції розвитку штучного інтелекту в Україні визначається напрямок на правове врегулювання

цієї галузі у відповідності із міжнародними нормативно-правовими актами, а отже і з нормативно-правовими актами Європейського Союзу. Отже, для правового врегулювання галузі штучного інтелекту в Україні національне законодавство у цій галузі має створюватися на основі і з дотриманням стандартів Європейського Союзу, зокрема регламентів та директив ЄС в галузі ШІ, що є обов'язковими до виконання всіма державами членами Європейського союзу.

Список використаних джерел:

1. Communication from the Commission to the European Parliament, the European Council, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions. Artificial Intelligence for Europe. – Brussels, 25.4.2018 – 19 p. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52018DC0237&from=EN> (дата звернення: 10.04.2023).

2. Про схвалення Концепції розвитку штучного інтелекту в Україні Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 2 грудня 2020 року № 1556-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-2020-p#Text> (дата звернення: 10.04.2023).

3. Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council laying down harmonised rules on artificial intelligence (Artificial intelligence Act) – EUR-LEX – 21/04/2021. URL: <https://europa.eu/legal-content/ES/ALL/?uri=COM:2021:206:FIN> (дата звернення: 10.04.2023).

4. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 No 254к/96-ВР // Відомості Верховної Ради України (ВВР) 1996 No 30. Ст. 141. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 10.04.2023).

5. European Parliament resolution of 16 February 2017 with recommendations to the Commission on Civil Law Rules on Robotics (2015/2103(INL)) 2017. URL: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-8-2017-0051_EN.html?redirect (дата звернення: 10.04.2023).